

DOCENTENHANDLEIDING

opdracht E1.4 Demografische dimensie – 2 Sociale bevolkingsgroei

Eindtermen: E1.4 Demografische dimensie

De kandidaat kan demografische kenmerken van het Caribisch gebied beschrijven, verklaren en analyseren.

In dit verband kan de kandidaat:

- Ontwikkelingen in de sociale bevolkingsgroei beschrijven, verklaren en analyseren.

Aandachtspunten:

- Migratie heeft een grote invloed op de leeftijdsopbouw van de bevolking in het Caribisch gebied.
- Er zijn verschillende migratievraagstukken in de regio, elk met hun eigen push- en pullfactoren.
- Migratiepatronen en hun gevolgen in het Caribisch gebied veranderen in ruimte en tijd.

Belangrijke begrippen:

- sociale bevolkingsgroei
- push- en pullfactoren

Stap 1

Vragen + voorbeeldantwoord

1 Waar of niet waar? Leg je antwoord uit.

Als een land een bepaald jaar een positief migratiesaldo heeft, stijgt dat jaar het aantal inwoners van dat land.

1 De totale bevolkingsgroei of -afname van dat land hangt niet alleen af van het migratiesaldo, maar ook van de natuurlijke bevolkingsgroei, wat het saldo is van geboorten en sterfgevallen. Dus een positief migratiesaldo hoeft niet tot een bevolkingsgroei te leiden.

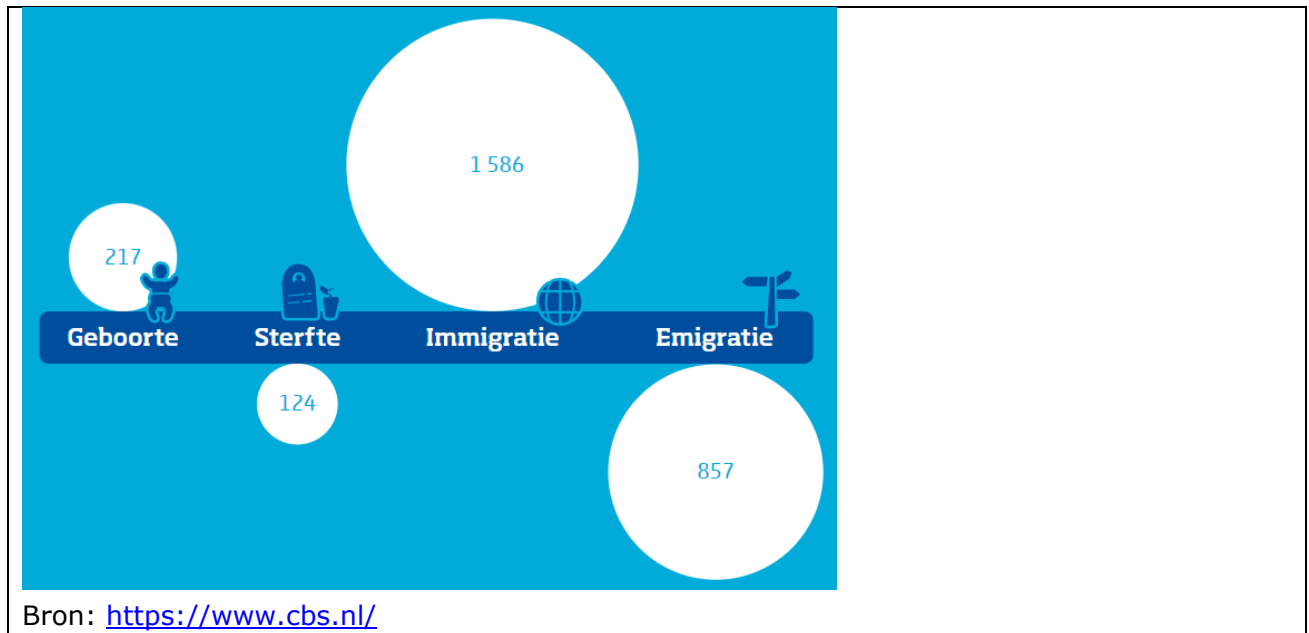
2 Een negatief migratiesaldo heeft directe invloed op bevolkingsomvang. Het betekent namelijk dat meer mensen emigreren dan immigreren. Een negatief migratiesaldo zal vaak op de iets langere termijn invloed hebben op de natuurlijke bevolkingsgroei. Leg uit waarom.

2 Emigratie betreft vaak jongvolwassenen in de vruchtbare leeftijd. Wanneer deze groep het land verlaat, vermindert het aantal mensen dat potentieel kinderen kan krijgen in het land van herkomst. Dit verlaagt op termijn het geboortecijfer.

3 Gebruik bron 3. In bron 3 zie je de bevolkingsgroei van Bonaire in 2021 weergegeven.

Bron 3

Bevolkingsontwikkeling Bonaire, 2021

Bereken met behulp van de gegevens in bron 3 de sociale bevolkingsgroei in 2021.

Voorbeeldantwoord

3 Sociale bevolkingsgroei Bonaire: $1586 - 857 = 729$ personen

4 Kijk nog eens naar bron 2 in tekst hierboven. Uit bron 2 kun je afleiden dat de relatieve netto migratie van Cuba tussen 2000 en 2020 gemiddeld ongeveer -4 was.

a Wat betekent een relatieve migratie van -4?

b In 2013 woonden er 11,3 miljoen mensen in Cuba.

Bereken het effect van migratie op de bevolkingsomvang in 2013.

c Zowel vanuit Cuba als vanuit Barbados emigreren mensen naar Europa. Er is wel een verschil. Cubanen gaan veelal naar Spanje, terwijl Barbadianen kiezen voor het Verenigd Koninkrijk. Probeer dat verschil te verklaren.

4a Een relatieve netto migratie van -4 betekent dat per 1000 inwoners, gemiddeld 4 meer mensen het land verlaten dan dat er binnenkomen.

b Aantal mensen dat emigreert in 2013 is ongeveer $4 \times 11.300 = 45.200$

c Het verschil in emigratiebestemmingen tussen Cuba en Barbados kan worden verklaard door historische, culturele en linguïstische banden. Cubanen kiezen vaak voor Spanje vanwege de gemeenschappelijke Spaanse taal en historische banden als voormalige Spaanse kolonie. Daarentegen heeft Barbados historische en culturele connecties met het Verenigd Koninkrijk, aangezien het een voormalige Britse kolonie was en Engels de voertaal is. Deze banden vergemakkelijken de integratie in het nieuwe land.

Opdracht: Migratie

Gebruik bron 4.

Bron 4

Migratie uit Jamaica

Het exacte aantal mensen met een migratieachtergrond uit Jamaica in verschillende landen is niet bekend. Maar een goede schatting is dat er 1 miljoen mensen van Jamaicaanse afkomst in de Verenigde Staten wonen, met de grootste concentraties in New York, Florida, en andere staten langs de oostkust. In het Verenigd Koninkrijk wonen naar schatting ongeveer 800.000 mensen van Jamaicaanse afkomst. Deze gemeenschap is vooral geconcentreerd in Londen en andere grote steden zoals Birmingham en Manchester. De Jamaicaanse gemeenschap in Canada wordt geschat op ongeveer 300.000 mensen, met de grootste concentraties in Toronto en omgeving. Daarnaast is nog een significante aanwezigheid van mensen van Jamaicaanse afkomst in andere Caribische landen, zoals de Bahama's en de Kaaimaneilanden.

In veel landen met een aanzienlijke Jamaicaanse gemeenschap worden regelmatig Jamaicaanse culturele festivals en evenementen georganiseerd. Deze evenementen, het vieren van Jamaicaanse feestdagen, en culinaire festivals met Jamaicaanse gerechten, tonen de sterke verbondenheid van de emigranten met hun moederland. Een andere manier om hun verbondenheid te tonen is het sturen van geld naar familieleden in Jamaica. Dit is voor veel gezinnen in Jamaica een belangrijke bron van inkomsten en een teken van blijvende verbondenheid.

a Welke term wordt gebruikt om een groep mensen aan te duiden die een gemeenschappelijke afkomst of herkomst hebben, maar die verspreid leven buiten hun traditionele thuisland of geografische regio.

b Veel mensen in de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk of Canada met een migratieachtergrond uit Jamaica voelen zich nog steeds erg verbonden met hun land van herkomst. Geef twee voorbeelden waaruit dat blijkt.

a Diaspora.

b Voorbeelden zijn:

- het vieren van Jamaicaanse feestdagen
- culturele evenementen met Jamaicaanse gerechten
- remittances (het sturen van geld naar familieleden)

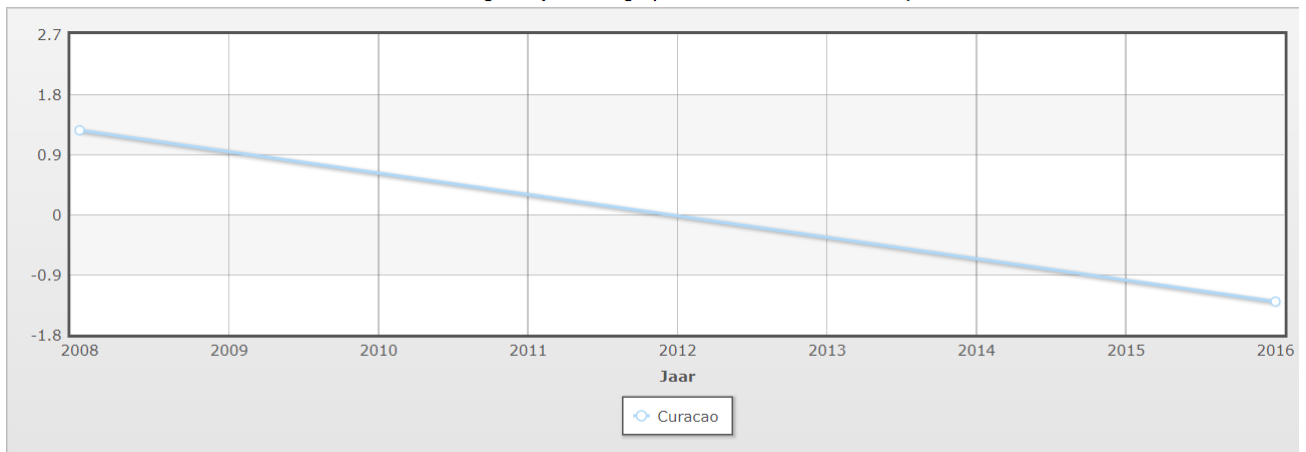
Opdracht: Relatieve netto emigratie

In vraag 4 en in bron 3 heb je gekeken naar de relatieve netto emigratie op Cuba en Barbados. Woon je op Aruba of Curaçao ga dan naar de website <https://www.indexmundi.com/> en ga op zoek naar informatie over de relatieve netto emigratie op jouw eiland.

Beschrijf de relatieve netto emigratie.

Curaçao:

Netto migratie percentage (Wanderer/1.000 Einwohner)

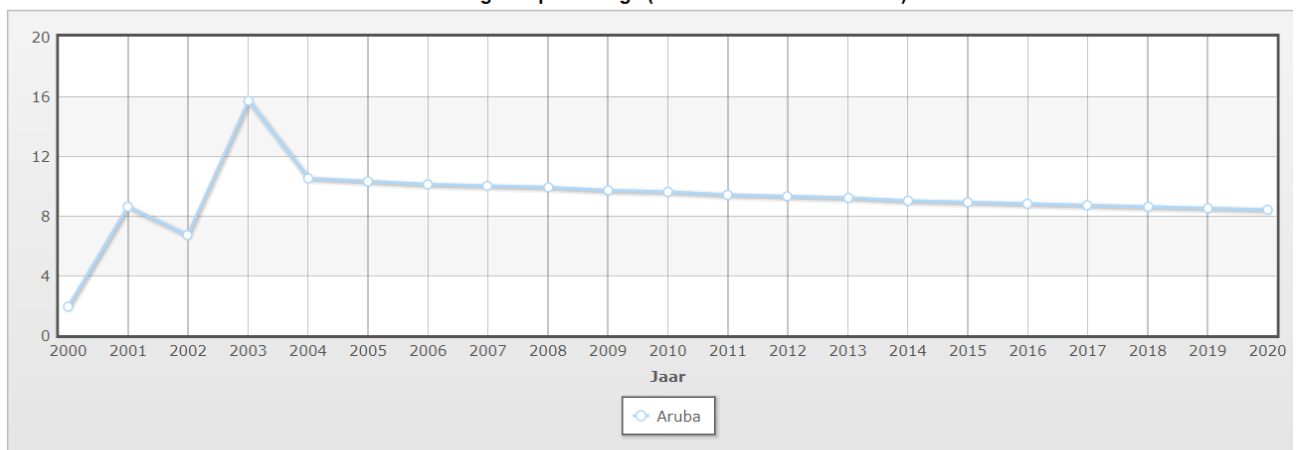

Country	2008	2016
Curacao	1,27	-1,3

Relatieve netto emigratie daalde in de periode tussen 2008 en 2016. Na 2012 is het negatief. Sinds 2012 verlaten meer mensen Curaçao dan er binnenkomen.

Aruba:

Netto migratie percentage (Wanderer/1.000 Einwohner)

Country	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Aruba	1,86	8,62	6,69	15,7	10,48	10,31	10,15	10	9,85	9,7	9,56	9,42	9,29	9,16	9,04	8,92	8,8	8,69	8,58	8,47	8,37

De relatieve netto emigratie is tussen 2000 en 2020 steeds groter dan 0, dan betekent dat er meer mensen binnenkomen dan vertrekken.

Stap 2

Vragen + voorbeeldantwoorden

1 In het overzicht van de belangrijkste etnische bevolkingsgroepen in de Caribische regio zie je de gevolgen van afschaffing van de slavernij terug. Leg uit hoe.

1 Na de afschaffing van de slavernij werden o.a. arbeiders gehaald Zuid-Azië (m.n. India), Europa en China en Japan. In het overzicht van de belangrijkste etnische bevolkingsgroepen zie je deze etnische groepen terug.

2 Hoe zie je de invloed van de kolonisator terug in het verschil in etnische samenstelling van de bevolking tussen Cuba en Trinidad en Tobago.

2 De verschillende kolonistoren hebben dus elk op hun eigen manier invloed gehad op de etnische samenstelling van de bevolking in deze landen. In Cuba is de Spaanse en Afrikaanse invloed overheersend, terwijl in Trinidad en Tobago de Britse koloniale geschiedenis heeft geleid tot een unieke mix van Afrikaanse en Indiase bevolkingsgroepen.

Opdracht: Barbados en Saint Vincent en de Grenadines
 Je hebt gezien dat landen in het Caribisch gebied heel verschillend kunnen zijn als je kijkt naar de etnische bevolkingssamenstelling. Maar bijvoorbeeld Barbados en Saint Vincent en de Grenadines zijn twee landen in de regio die qua etnische bevolkingssamenstelling juist sterk op elkaar lijken. Kun je reden bedenken waardoor de etnische bevolkingssamenstelling van beide eilanden op elkaar lijkt?

Voorbeeldantwoord

Zowel Barbados als Saint Vincent en de Grenadines waren onderdeel van het Britse Rijk. Deze Britse koloniale geschiedenis heeft een belangrijke invloed gehad op de demografische ontwikkeling van beide landen. De Britse kolonistoren brachten Afrikaanse slaven naar deze eilanden om te werken op suikerplantages, wat resulteerde in een grote Afro-Caribische bevolking, die vandaag de dag de meerderheid vormt in beide landen en die is aangevuld met kleinere groepen van Europese afstammelingen, met name Verenigd Koninkrijk, en andere etnische minderheden.

De eilanden liggen relatief dicht bij elkaar in de Oostelijke Caribische Zee. Deze nabijheid heeft ook bijgedragen aan vergelijkbare patronen van migratie en culturele uitwisseling, resulterend in een soortgelijke etnische samenstelling.

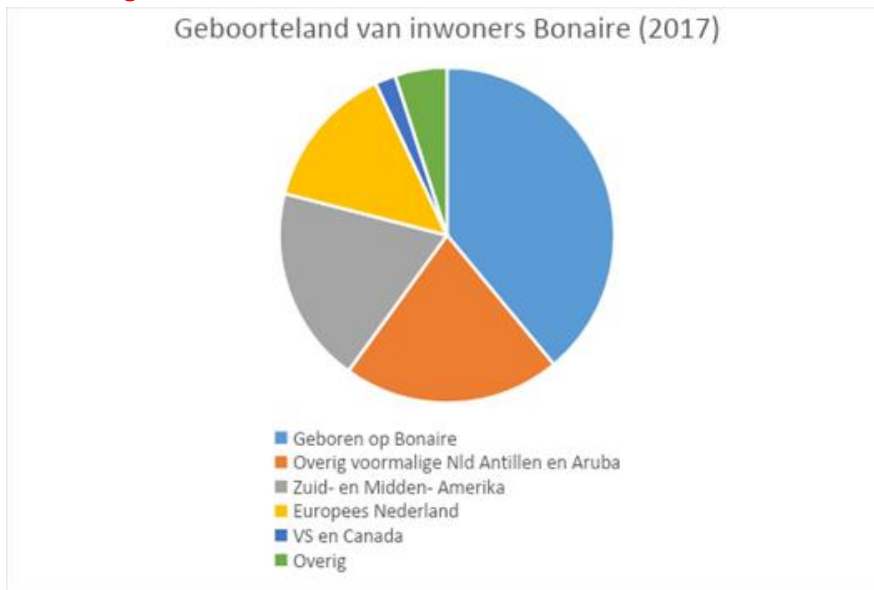
Opdracht: Geboorteland inwoners Bonaire
 Op 1 januari 2017 telde de bevolking van Bonaire 19,2 duizend inwoners. In de tabel zie je waar deze inwoners geboren zijn.

Geboorteland	Aantal
Bonaire	7.400
Overig voormalige Ned. Antillen en Aruba	4.100
Zuid- en Midden-Amerika	3.700
Europees Nederland	2.800
Verenigde Staten en Canada	400
Overige landen	800

Verwerk de gegevens in een cirkeldiagram.

Voorbeeldantwoord

Cirkeldiagram Geboorteland inwoners Bonaire.

Opdracht: Etnische samenstelling bevolking

De etnische bevolkingssamenstelling van de eilanden binnen het Koninkrijk der Nederlanden is ook zeer divers en sterk beïnvloed door het kolonialisme, de slavernij en de afschaffing van de slavernij.

Ga op zoek naar foto's van mensen die laten zien dat de etnische bevolkingssamenstelling op het eiland waarop jij woont zeer divers is. Maak met de foto's een A4-poster.

Voorbeeldantwoord

Deze illustraties hieronder tonen een diverse groep mensen die de verschillende etnische groepen vertegenwoordigen die je op de eilanden binnen het Koninkrijk der Nederlanden zou kunnen vinden. Denk bijvoorbeeld aan mensen van Afro-Caribische, Europese, Zuid-Aziatische en Latijns-Amerikaanse afkomst.

Stap 3

Vragen + voorbeeldantwoorden

1 De rol van pushfactoren bij emigratie kunnen aanzienlijk variëren tussen landen in het Caribisch gebied. Over welke hierboven genoemde Caribische landen gaat het in de volgende zinnen?

a De belangrijkste pushfactoren in dit land zijn politiek van aard, met name het gebrek aan politieke vrijheid en beperkingen op persoonlijke vrijheden.

b In dit land zijn de voornaamste pushfactoren economische problemen, politieke instabiliteit en natuurrampen. Dit toont aan dat migratie vaak wordt gedreven door een combinatie van meerdere ernstige problemen.

1 a = Cuba, b = Haïti

2 Leg uit waarom klimaatverandering voor sommige landen in de Caribische regio een belangrijke pushfactor kan zijn.

2 Klimaatverandering kan leiden tot een zeespiegelstijging en vormt zo een pushfactor voor verschillende eilanden in de Caribische regio, omdat het een bedreiging vormt voor de leefbaarheid van deze eilanden.

De impact van klimaatverandering en de toename van extreme weersomstandigheden, zoals orkanen, verhoogt het risico op onbewoonbaarheid van sommige eilanden. Dit kan leiden tot gedwongen migratie, omdat inwoners mogelijk hun huizen en leefgebieden moeten verlaten.

3 In de Verenigde Staten is er een grote Jamaicaanse diaspora: een gemeenschap van mensen afkomstig uit Jamaica die nu buiten hun geboortelanden wonen.

Leg uit waarom deze Jamaicaanse diaspora als pullfactor kan dienen voor migratie vanuit Jamaica.

3 Een Jamaicaanse diaspora nodigt uit tot bijvoorbeeld familiehereniging: veel Jamaicanen hebben familieleden die al in de VS wonen, wat gezinshereniging een belangrijke pullfactor maakt. Ook zorgt de Jamaicaanse diaspora voor culturele verbondenheid waardoor de migratiestap eenvoudiger is.

4 Leg uit hoe de historische en culturele banden tussen Caribische landen en Europese landen als pullfactoren kunnen dienen voor migratie.

4 Historische en culturele banden tussen Caribische landen en Europese landen, zoals het VK, Frankrijk, Nederland en Spanje, kunnen dienen als pullfactoren doordat ze migratie vergemakkelijken. Deze banden kunnen leiden tot een groter gevoel van verbondenheid of affiniteit, vereenvoudigde immigratieprocedures, en een grotere kans op sociale en culturele integratie. Voor migranten kan het aantrekkelijk zijn om naar een land te verhuizen waar ze culturele of historische banden mee hebben, omdat dit het proces van aanpassing en het opbouwen van een nieuw leven kan vergemakkelijken.

5 In deze opdracht worden veel push- en pullfactoren genoemd.

a Welke factor is, volgens jou, de belangrijkste factor als je kijkt naar de emigratie vanuit jouw eiland? Leg je antwoord uit. Bediscussieer je antwoord met enkele klasgenoten.

b Welke factor is, volgens jou, de belangrijkste factor als je kijkt naar de immigratie naar het eiland waarop jij woont? Leg je antwoord uit. Bediscussieer je antwoord met enkele klasgenoten.

5a Mogelijke antwoorden emigratie:

Als bewoner van Aruba/Curaçao geloof ik dat de beperkte mogelijkheden voor hoger onderwijs de belangrijkste factor zijn die bijdraagt aan emigratie vanuit ons eiland. Het gebrek aan hoger onderwijs beperkt de mogelijkheden voor jonge mensen om zich te specialiseren en vaardigheden te ontwikkelen in specifieke vakgebieden, wat essentieel is in de huidige mondiale economie.

Als inwoner van Aruba/Curaçao denk ik dat economische kansen, vooral in de vorm van betere werkgelegenheid en hogere lonen, de belangrijkste pullfactor zijn voor emigratie. Ons eiland heeft, net als veel Caribische eilanden, een economie die sterk afhankelijk is van toerisme. Hoewel dit voor veel banen zorgt, zijn deze vaak seizoensgebonden en bieden ze niet altijd voldoende stabiliteit en groeiomstandigheden. Veel inwoners kijken daarom naar landen zoals de Verenigde Staten, Nederland, of Canada, waar de economieën meer gediversifieerd zijn en hogere lonen en betere carrièrevooruitzichten bieden.

b Mogelijke antwoorden immigratie:

Als inwoner van Aruba/Curaçao zou ik zeggen dat de belangrijkste pullfactoren voor immigratie naar het eiland zijn het aangename klimaat, de prachtige stranden en de relaxte levensstijl. Eilanden als Aruba en Curaçao zijn aantrekkelijk zijn voor mensen die op zoek zijn naar een leefomgeving met minder stress en meer natuurlijke schoonheid.

Opdracht: Venezuela

Gebruik bron 5.

Bron 5

Van Venezuela naar Aruba, Bonaire of Curaçao

Venezuela heeft te maken met langdurige politieke instabiliteit en economische neergang, waaronder hyperinflatie en voedsel- en medicijntekorten. Deze moeilijke omstandigheden hebben veel Venezolanen gedwongen om elders naar betere levensomstandigheden te zoeken.

Vluchtelingen vanuit Venezuela op weg naar Curaçao

Aruba, Bonaire en Curaçao liggen relatief dicht bij de kust van Venezuela, waardoor het een bereikbare bestemming is voor Venezolaanse emigranten. De korte afstand en frequente veerverbindingen maken het gemakkelijk om tussen de twee locaties te reizen.

Aruba, Bonaire en Curaçao hebben een stabiele economie en een hoge levensstandaard in vergelijking met Venezuela. Dit trekt Venezolanen aan die op zoek zijn naar betere werkgelegenheidskansen en een hoger inkomen.

In vergelijking met sommige delen van Venezuela worden Aruba, Bonaire en Curaçao als veel veiliger beschouwd, met een lage mate van criminaliteit. Dit kan gezinnen en individuen aanspreken die op zoek zijn naar een veiliger leefomgeving.

Vrij naar een artikel uit de Volkskrant van oktober 2018

1 Welke pushfactoren voor Venezolaanse emigranten herken je in de bron?

2 Welke pullfactoren van Aruba, Bonaire en Curaçao spelen volgens de bron een belangrijke rol?

1 Pushfactoren voor Venezolaanse emigranten:

- Politieke instabiliteit: De bron wijst op langdurige politieke instabiliteit in Venezuela als een belangrijke pushfactor. Deze politieke onrust heeft geleid tot onzekerheid en heeft veel Venezolanen gedwongen om elders naar betere levensomstandigheden te zoeken.

- Economische neergang: De economische situatie in Venezuela wordt gekenmerkt door hyperinflatie en voedsel- en medicijntekorten. Dit heeft geleid tot moeilijke economische omstandigheden en heeft veel mensen gedwongen om te emigreren in de hoop elders betere economische kansen te vinden.

2 Pullfactoren van Aruba, Bonaire en Curaçao:

- Nabijheid en bereikbaarheid: De eilanden Aruba, Bonaire en Curaçao liggen dicht bij de kust van Venezuela, waardoor ze een bereikbare bestemming zijn voor Venezolaanse emigranten. De korte afstand en frequente veerverbindingen maken het gemakkelijk om tussen de twee locaties te reizen.

- Economische stabiliteit en hoge levensstandaard: Aruba, Bonaire en Curaçao worden gepresenteerd als bestemmingen met een stabiele economie en een hoge levensstandaard in vergelijking met Venezuela. Dit trekt Venezolanen aan die op zoek zijn naar betere werkgelegenheidskansen en een hoger inkomen.

- Veiligheid: De eilanden worden als veiliger beschouwd dan sommige delen van Venezuela, met een lage mate van criminaliteit. Dit kan gezinnen en individuen aanspreken die op zoek zijn naar een veiliger leefomgeving.

Eindproduct

Voorbeelduitwerking

Voor het verhaal kies ik een jonge vrouw uit Haïti die naar Canada migreert. Laten we haar Amélie noemen, een 25-jarige verpleegkundige, single en zonder kinderen. Hier is haar verhaal:

Dagboek van Amélie: Een nieuw begin in Canada

8 januari - Port-au-Prince, Haïti

Elke dag voel ik de zwaarte van de economische problemen hier in Haïti. Mijn salaris als verpleegkundige is niet genoeg om goed rond te komen. De politieke instabiliteit en de angst voor natuurrampen maken het leven hier onvoorspelbaar.

Ik droom van een plek waar ik mijn vaardigheden kan gebruiken en een stabiel leven kan opbouwen. Canada, met zijn goede gezondheidszorgsysteem en stabiliteit, lijkt mij een ideale bestemming.

20 maart - Montreal, Canada

De eerste dagen in Montreal waren overweldigend maar hoopvol. De sneeuw was een wonderlijke aanblik, zo anders dan Haïti. Ik heb een baan gevonden in een lokaal ziekenhuis. De arbeidsvoorwaarden zijn beter dan ik ooit had durven dromen. Ik mis mijn familie en vrienden, maar de belofte van een beter leven hier houdt me sterk.

15 mei - Montreal, Canada

Vandaag heb ik mijn eerste Canadese vrienden gemaakt. Ze zijn geïnteresseerd in mijn cultuur en leven in Haïti. Dit geeft me een gevoel van verbondenheid, ondanks de afstand. Ik leer ook Frans, wat helpt bij mijn werk en het maken van nieuwe vrienden.

7 augustus - Montreal, Canada

Ik heb een klein appartement gevonden dicht bij mijn werk. Het voelt goed om een eigen plek te hebben. De veiligheid en de rust hier in Canada zijn een verademing. Mijn ouders zijn trots, al vinden ze het moeilijk dat ik zo ver weg ben.

12 december - Montreal, Canada

De sneeuwval is weer begonnen. Het symboliseert hoe mijn leven hier zich heeft ontploegen - koud en uitdagend, maar ook mooi en vol nieuwe kansen. Ik stuur regelmatig geld naar mijn familie in Haïti en we praten wekelijks via videochat. Deze technologie is een zegen; het houdt ons verbonden.

Een nieuw begin in de VS

Mijn naam is Carlos, een 30-jarige man uit de Dominicaanse Republiek, geboren en getogen in het prachtige Santo Domingo. Ik ben getrouwd met Maria, mijn jeugdliefde, en samen hebben we twee jonge kinderen, Pedro en Isabella. Onze dagen waren gevuld met lachen, dansen op straatmuziek, en genieten van de zonsondergangen aan de Caribische kust. Maar het leven hier bracht ook uitdagingen met zich mee, en na lang nadenken hebben Maria en ik besloten om onze horizon te verbreden en onze kinderen een betere toekomst te geven.

De pushfactoren die ons hebben gedreven om ons thuisland te verlaten, waren de economische onzekerheid en de beperkte kansen voor onze kinderen. De Dominicaanse Republiek is prachtig, maar het vinden van stabiel werk was een dagelijkse strijd. We droomden van een beter leven voor onze kinderen, met toegang tot kwalitatief onderwijs en meer financiële stabiliteit.

De pullfactoren van de Verenigde Staten waren overweldigend. Het beloofde land bood kansen op betere banen en onderwijs, en het vooruitzicht op een stabielere toekomst voor onze kinderen. Dus namen Maria en ik de moeilijke beslissing om onze familie te scheiden, althans voor een tijdje. Ik vertrok naar Miami, Florida, in de hoop een baan te vinden en een nieuw leven op te bouwen voor ons gezin.

De eerste maanden in de Verenigde Staten waren zwaar. Ik voelde me een vreemdeling in een vreemd land, ver van mijn geliefden. Ik miste de geuren en geluiden van thuis, vooral de zonsondergangen aan de Caribische kust. Maar mijn vastberadenheid om een beter leven voor mijn gezin te creëren, gaf me kracht.

Na een jaar hard werken vond ik een stabiele baan en kon ik Maria, Pedro en Isabella naar Miami laten overkomen. De hereniging was een emotioneel moment, en we realiseerden ons dat de offers die we hadden gebracht, het waard waren geweest. Onze kinderen begonnen naar school te gaan en bloeiden op in het nieuwe onderwijssysteem. Maria en ik vonden vreugde in het zien van hun glimlachen en konden eindelijk wat financiële zekerheid opbouwen.

Hoewel het aanpassen aan ons nieuwe leven niet altijd gemakkelijk was, waren we vastbesloten om te slagen. We hielden contact met onze familie in de Dominicaanse Republiek en deelden onze ervaringen met hen. Het was een constante herinnering aan waar we vandaan kwamen en waarom we hier waren.

Nu, jaren later, zijn we dankbaar voor de kansen die de migratie ons heeft geboden. We hebben onze dromen nagejaagd, onze kinderen een betere toekomst gegeven en zijn sterker dan ooit als gezin. Terwijl we genieten van het leven in de Verenigde Staten, vergeten we nooit de warmte van de Caribische zonsondergangen en blijven we trots op onze roots uit de Dominicaanse Republiek. Onze migratie was een uitdaging, maar het was ook het begin van een nieuw hoofdstuk vol hoop en mogelijkheden.

Een nieuw begin in Nederland

Mijn naam is Sofia, en ik ben een 28-jarige vrouw uit Curaçao, een prachtig eiland in de Caribische Zee. Ik had altijd een diepe band met mijn geboorteland, maar de drang om meer van de wereld te zien en nieuwe kansen te grijpen, bracht me ertoe om mijn koffers te pakken en te verhuizen naar Nederland.

Curaçao was een plek vol schoonheid en cultuur, maar ook met beperkte economische mogelijkheden. Als alleenstaande moeder van twee jonge kinderen, Lucas en Mia, was ik vastberaden om hen een betere toekomst te bieden. De pushfactoren die me aanzetten tot migratie waren de hoge werkloosheidscijfers op het eiland en de uitdagingen om mijn kinderen de kwalitatieve educatie te bieden die ze verdienden.

Nederland leek de ideale bestemming vanwege zijn sterke economie, uitstekende onderwijssysteem en talrijke kansen. Ik besloot om de sprong te wagen en verhuisde naar Utrecht, waar ik een nieuw leven wilde opbouwen voor mijn gezin.

De eerste maanden in Nederland waren een rollercoaster van emoties. Het klimaat, de taal, en de cultuurverschillen waren overweldigend, en ik miste mijn familie en vrienden op Curaçao enorm. Maar ik was vastbesloten om door te zetten en kansen te grijpen. Ik begon met het leren van de Nederlandse taal en solliciteerde naar banen om financiële stabiliteit te bereiken.

Het was niet makkelijk, maar na verloop van tijd vond ik werk als administratief medewerker. Het voelde als een kleine overwinning, en ik was trots op mijn doorzettingsvermogen. Mijn kinderen begonnen op Nederlandse scholen en pasten zich snel aan. Ze maakten nieuwe vrienden en bloeiden op in het onderwijssysteem.

Ondanks de uitdagingen hield ik contact met mijn familie op Curaçao via telefoongesprekken en videochats. Het was belangrijk om onze band met het thuisland te behouden en onze culturele tradities door te geven aan mijn kinderen.

Nu, enkele jaren later, voelen we ons thuis in Nederland. Mijn kinderen zijn opgegroeid tot tweetalige individuen en hebben een wereld van kansen voor zich. Hoewel we onze roots op Curaçao nooit zullen vergeten, zijn we dankbaar voor de mogelijkheden die migratie naar Nederland ons heeft geboden. Het was een uitdaging, maar het was ook het begin van een nieuw hoofdstuk vol groei, kansen en een veelbelovende toekomst voor mijn gezin.

Toetsvragen

1 Welke omschrijving past het best bij 'sociale bevolkingsgroei'?

A De verandering in bevolkingsgrootte door natuurlijke factoren.

B De invloed van economische ontwikkeling op geboortecijfers.

C De combinatie van natuurlijke bevolkingsgroei en migratiepatronen. [juist]

D De impact van technologische vooruitgang op de levensverwachting.

2 Hoe kan een positief migratiesaldo de demografische structuur van een land beïnvloeden?

A Door een toename van de vergrijzing van de bevolking.

B Door een vermindering van de bevolkingsdichtheid.

C Door een diversificatie van de etnische samenstelling. [juist]

D Door een afname van de totale bevolkingsomvang.

3 Waar of niet waar?

I Een negatief migratiesaldo leidt altijd tot een afname van de totale bevolkingsomvang.

II De netto migratiesnelheid wordt uitgedrukt als een percentage van de totale bevolking.

A I en II zijn beide waar.

B I is waar, II is niet waar.

C I is niet waar, II is waar.

D I en II zijn beide niet waar. [juist]

4 Welke omschrijving past het best bij de Creoolse bevolking in de Caribische regio?

A Nakomelingen van enkel Afrikaanse slaven.

B Een mix van Afrikaanse en Europese afkomst. [juist]

C Nakomelingen van inheemse bevolkingsgroepen.

D Migranten uit Azië en Midden-Oosten.

5 Wat is de belangrijkste verklaring voor de gelijkenis in de etnische bevolkingssamenstelling tussen bijvoorbeeld Barbados en Saint Vincent en de Grenadines?

A Dezelfde koloniale overheersers. [juist]

B Geografische nabijheid.

C Vergelijkbare economische ontwikkeling.

D Gedeelde taal en cultuur.

6 Waar of niet waar?

I Dat er in de Caribische regio een aanzienlijke Afro-Caribische bevolkingsgroep is, is het gevolg van het kolonialisme en de slavernij.

II Dat er in de Caribische regio een aanzienlijke Indo-Caribische bevolkingsgroep is, is het gevolg van de afschaffing van de slavernij.

A I en II zijn beide waar. [juist]

B I is waar, II is niet waar.

C I is niet waar, II is waar.

D I en II zijn beide niet waar.

7 Waar of niet waar?

I Economische problemen, zoals werkloosheid en armoede zijn een voorbeeld van een pullfactor.

II Betere economische kansen, zoals werkgelegenheid en hogere lonen zijn een voorbeeld van een pushfactor.

A I en II zijn beide waar.

B I is waar, II is niet waar.

C I is niet waar, II is waar.

D I en II zijn beide niet waar. [juist]

8 Waar of niet waar?

I De aanwezigheid van een Jamaicaanse diaspora in de Verenigde Staten is een pushfactor voor migratie vanuit Jamaica?

II De beperkte mogelijkheden tot het volgen van vervolgonderwijs in Curaçao is een pushfactor voor migratie vanuit Curaçao.

A I en II zijn beide waar.

B I is waar, II is niet waar.

C I is niet waar, II is waar. [juist]

D I en II zijn beide niet waar.

9 Waar of niet waar?

I Een groeiende werkgelegenheid in de toerismesector is een pullfactor voor meerdere eilanden in de Caribische regio.

II Een eenzijdige focus op het toerisme is een pushfactor in meerdere eilanden in de Caribische regio.

A I en II zijn beide waar. [juist]

B I is waar, II is niet waar.

C I is niet waar, II is waar.

D I en II zijn beide niet waar.

10 Waar of niet waar?

I De historische en culturele banden tussen Nederland en Aruba, Curaçao en Bonaire zijn een pullfactor voor migranten uit Nederland naar deze eilanden.

II De nabijheid van de eilanden Aruba, Curaçao en Bonaire zijn een pullfactor voor migranten vanuit Venezuela naar deze eilanden.

A I en II zijn beide waar. [juist]

B I is waar, II is niet waar.

C I is niet waar, II is waar.

D I en II zijn beide niet waar.

Antwoorden examenvragen

In drie landen vormen de Aziaten een grote etnische groep. De komst van de Aziaten naar het Caribisch gebied in de 19de eeuw heeft te maken met het plantageverleden. 2p

1 Geef aan

- uit welk Aziatisch land de meeste immigranten naar het Caribisch gebied kwamen;
- om welk motief ze naar het Caribisch gebied kwamen.
- **India.**
- **Na afschaffing van de slavernij/door arbeidstekorten/als contractarbeiders om te werken op de plantages.**

De tijden veranderen en uit bron 1 blijkt dat Cuba de laatste jaren een groeiende remigratie heeft.

2 Noem vanuit verschillende dimensies drie pullfactoren vanuit van Cuba die de groeiende remigratie van de laatste jaren verklaren.

- **Politieke redenen zoals toenemende politieke vrijheden in Cuba / verbeterde relatie met de VS / vaderlandsliefde / beperkende visamogelijkheden in de VS**
- **Economische redenen zoals toenemende economische vrijheden / door het sociale systeem van Cuba zijn er relatief goede levensomstandigheden (zekerheid) (opmerking: antwoorden die duiden op pushfactoren, zoals de economische crisis, zijn onjuist)**
- **Sociaal-culturele redenen zoals familie/opleidingsmogelijkheden/taal**